

Тютюнник Юрій, Флегантова Анна,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

НАПРЯМИ АНАЛІЗУ ТА ПОКАЗНИКИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Кредиторська заборгованість – сума заборгованості підприємства кредиторам на певну дату. Кредитори – юридичні й фізичні особи, яким внаслідок минулих подій підприємство заборгувало певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Отже, кредиторська заборгованість розглядається як залучені на певний період у господарську діяльність підприємства оборотні кошти.

Зазвичай стабільність фінансового стану характеризується величиною та якісним складом кредиторської заборгованості, а її рух визначає стан платіжної дисципліни підприємства. Послідовність аналізу кредиторської заборгованості включає наступні етапи:

1. Оцінка величини, структури (за видами) та динаміки кредиторської заборгованості з використанням прийомів горизонтального й вертикального аналізу. За даними форми №1 «Баланс» розраховується питома вага кожного виду кредиторської заборгованості в загальній її величині, визначаються відхилення в структурі заборгованості, встановлюються причини змін її окремих видів і розробляються заходи для регулювання заборгованості, особливо тих її складових, які негативно впливають на діяльність підприємства [1, с.266].

2. Дослідження структури кредиторської заборгованості за термінами утворення з метою з'ясування стану платіжно-розрахункової дисципліни.

Під час аналітичних досліджень слід виявити кредиторську заборгованість припустиму (нормальну), що виникає в результаті виконання умов договорів, та неприпустиму (невиправдану), що утворюється через порушення договірних умов і платіжної дисципліни [2, с.160]. Для відстеження її величини й динаміки доцільно за даними відомості обліку розрахунків із постачальниками розглянути залишок зобов'язань за строками утворення

невиправданої заборгованості: строк сплати не настав; не сплачені в строк: від 1 до 30 днів, від 31 до 90 днів, від 91 до 180 днів і більш ніж півроку [3, с.89].

Значні суми простроченої кредиторської заборгованості свідчать про нестійкий фінансовий стан і виникнення кризових явищ [4, с.164]. Особливу увагу необхідно звертати на наявність і зростання простроченої заборгованості перед бюджетом, позабюджетними фондами, по страхуванню, з оплати праці та перед іншими кредиторами.

3. Комплексна оцінка кредиторської заборгованості за системою відносних показників. Так, коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості показує кількість її оборотів за календарний рік. Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості характеризує середнє число днів, які необхідні для здійснення платежів кредиторам. Питома вага кредиторської заборгованості в капіталі, зобов'язаннях і поточних зобов'язаннях відображає рівень фінансової залежності підприємства від кредиторських запозичень.

Про поліпшення стану платіжно-розрахункових відносин підприємства свідчить зниження показників, які визначаються відношенням кредиторської заборгованості до оборотних активів і чистого доходу. Також важливою ознакою ефективності розрахунків є наближення до 1 значень показників, які характеризують скільки припадає кредиторської заборгованості на 1 грн. дебіторської заборгованості й співвідношення періоду погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.

4. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості.

Для дослідження дебіторської та кредиторської заборгованості у взаємному зв'язку складається розрахунковий баланс, в якому порівнюються за видами і в цілому суми дебіторської (розміщення активів) і кредиторської (джерела формування капіталу) заборгованості. Результатом порівняльного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості має бути виявлення одного з видів сальдо:

а) дебетового (активного) сальдо, тобто перевищення загальної суми дебіторської заборгованості над сумою кредиторської заборгованості – свідчить

про те, що частина оборотних активів вилучена з господарської діяльності підприємства та знаходиться в обороті дебіторів;

б) кредитового (пасивного) сальдо, тобто перевищення загальної суми кредиторської заборгованості над сумою дебіторської заборгованості – характеризує залучення підприємством у господарську діяльність коштів юридичних і фізичних осіб.

Значне перевищення дебіторської заборгованості, особливо за товари, роботи, послуги, свідчить про безвідсоткове кредитування інших підприємств. А це стає причиною фінансових труднощів самого підприємства. Суттєве перевищення кредиторської заборгованості також негативно характеризує діяльність підприємства й свідчить про напруженість його фінансового стану та платіжних зобов'язань [2, с.160].

Для ефективного управління кредиторською заборгованістю необхідно:

- слідкувати за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості;

- контролювати стан розрахунків за простроченою заборгованістю, своєчасно виявляти недопустимі види кредиторської заборгованості, до яких у першу чергу відноситься прострочена заборгованість постачальникам, по платежах до бюджету тощо.

Література:

1. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
2. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2004. – 365 с.
3. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і прогнозування. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
4. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.